

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Danou Černou v právní věci

žalobkyně: **X**
bytem X
zastoupena Mgr. Janem Polákem, advokátem
sídlem Komunardů 1091/36, 170 00 Praha 7

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 1. 2023, č. j. X

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 17. 1. 2023, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 3 900 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobkyně Mgr. Jana Poláka, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalované ze dne 17. 1. 2023, č. j. X (dále též „napadené rozhodnutí“),

Shodu s prvopisem potvrzuje X

kterým bylo k jejím námitkám zčásti změněno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 21. 10. 2021, č. j. X. Žalovaná uvedeným prvoinstančním rozhodnutím přiznala žalobkyni od 22. 11. 2009 plný invalidní důchod dle čl. II bodu 1 zákona č. 306/2008 Sb., který mění zákon č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), ve znění účinném do 31. 12. 2009. Podle čl. II bodu 8 zákona č. 306/2008 Sb., který mění zákon č. 155/1995 Sb., se plný invalidní důchod ve výši, v jaké náležel ke dni 31. 12. 2009, považuje od 1. 1. 2010 za invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Do výroku prvoinstančního rozhodnutí byly pojaty též valorizace provedené příslušnými právními předpisy od data přiznání důchodu do ledna 2021 včetně. Výrokem č. II prvoinstančního rozhodnutí pak bylo rozhodnuto, že doplatek invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně náleží dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. od 10. 5. 2016. Prvoinstanční rozhodnutí bylo změněno tak, že datum 10. 5. 2016 ve výroku č. II bylo nahrazeno datem 4. 9. 2015, ve zbytku bylo toto rozhodnutí potvrzeno.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně v podané žalobě podrobně popsala průběh řízení o žádosti o přiznání invalidního důchodu podané dne 14. 9. 2012. Shrnula vývoj svého onemocnění způsobujícího její invaliditu a dále všechny skutečnosti, ke kterým došlo v době řízení o jejím invalidním důchodu. Namítla, že by jí měl být doplacen celý důchod od jeho vzniku (tedy vzniku data invalidity), tj. od 22. 11. 2009. Poukázala zejména na to, že podle posudku o invaliditě ze dne 22. 6. 2021 byla žalobkyně v době od 22. 11. 2009 do 31. 12. 2009 plně invalidní a doba platnosti posudku je trvalá. Při vyšetření zdravotního stavu u MUDr. D. P. v září 2012, u posudkového lékaře dne 15. 11. 2012 a při všech kontrolních prohlídkách u posudkových lékařů žalobkyně vždy sdělila všechny skutečnosti týkající se zdravotního stavu, včetně hospitalizací od roku 2008 a předala veškeré lékařské zprávy, které měla k dispozici. Posudkový lékař si měl ke dni 15. 11. 2012 vyžádat od psychiatrické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice a Psychiatrické nemocnice Bohnice opisy chybějící zdravotnické dokumentace od roku 2008, neboť se z nálezů MUDr. D. P. ze září 2012 dozvěděl, že žalobkyně byla poprvé hospitalizována již v roce 2008. Datum vzniku invalidity ke dni 15. 11. 2012 bylo stanoveno chybně bez řádného zdůvodnění, což mělo negativní vliv na výši invalidního důchodu žalobkyně a jeho doplatku. Doplatek měl být přiznán ode dne skutečného vzniku invalidity, tzn. od 22. 11. 2009. Vzhledem k nesprávnému postupu žalované náleží žalobkyni doplatek plného invalidního důchodu a invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně ode dne 22. 11. 2009.

III. Vyjádření žalované

3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě shrnula předcházejícího řízení a uvedla, že žádost o zpětné uznání invalidity a invalidního důchodu byla poprvé doručena dne 4. 9. 2020, protože může být doplatek poskytnut ode dne 4. 9. 2015. K původnímu určení data vzniku invalidity v roce 2012 nedošlo v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení. V roce 2012 žalobkyně doložila jen jednu zprávu ošetřujícího psychiatra, na jejímž podkladě byly opatřeny propouštěcí zprávy z hospitalizací ve dnech 20. 4. 2012 až 9. 5. 2012 a 1. 6. 2012 až 3. 7. 2012. Pokud byly na žádost žalované doloženy pouze dvě zprávy z poslední hospitalizace jen za rok 2012, nikoli z předchozí doby, nelze toto pochybení přesouvat na žalovanou. Posuzující lékař stanovil v roce 2012 datum vzniku invalidity zcela objektivně dle doložených propouštěcích zpráv. Ani později, v letech 2014 či 2019, se

žalovaná nedopustila nesprávného úředního postupu, když se o existenci první hospitalizace žalobkyně dozvěděla až v roce 2021. Žalovaná odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí a uvedla, že má za to, že při stanovení, resp. časovém omezení, výše doplatku invalidního důchodu žalobkyně postupovala dle dikce zákona, a proto na svém rozhodnutí nadále trvá a navrhlá zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

IV. Obsah správního spisu

4. Ze spisového materiálu předloženého žalovaným správním orgánem vyplynuly následující, pro rozhodnutí ve věci samé, podstatné skutečnosti:
5. Rozhodnutím žalované ze dne 13. 12. 2012 byl žalobkyni ode dne 20. 4. 2012 přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Dle posudku posudkového lékaře Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 15. 11. 2012 byla žalobkyně podle § 39 odst. 1 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb. ode dne 20. 4. 2012 uznána invalidní pro invaliditu třetího stupně.
6. Žalobkyně dne 4. 9. 2020 uplatnila žádost o nové posouzení invalidity s ohledem na datum jejího vzniku. Zdravotní stav byl posouzen lékařem Pražské správy sociálního zabezpečení – Lékařské posudkové služby pro Prahu 7 dne 22. 6. 2021 se závěrem, že od 22. 11. 2009 do 31. 12. 2009 byla žalobkyně plně invalidní dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %. Od 1. 1. 2020 byla žalobkyně shledána invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., kdy se jednalo o invaliditu třetího stupně. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bylo konstatováno, že pracovní schopnost žalobkyně poklesla o 70 %. Den vzniku invalidity byl stanoven k 22. 11. 2009 a doba platnosti posudku byla určena jako trvalá.
7. Žalovaná rozhodnutím ze dne 21. 10. 2021 přiznala žalobkyni od 22. 11. 2009 plný invalidní důchod dle čl. II bodu 1 zákona č. 306/2008 Sb., který mění zákon č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), ve znění účinném do 31. 12. 2009. Podle čl. II bodu 8 zákona č. 306/2008 Sb., který mění zákon č. 155/1995 Sb., se plný invalidní důchod ve výši, v jaké náležel ke dni 31. 12. 2009, považuje od 1. 1. 2010 za invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Do výroku prvoinstančního rozhodnutí byly pojaty též valorizace provedené příslušnými právními předpisy od data přiznání důchodu do ledna 2021 včetně. Výrokem č. II prvoinstančního rozhodnutí pak bylo rozhodnuto, že doplatek invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně náleží dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. od 10. 5. 2016. V námitkovém řízení byl posouzen zdravotní stav žalobkyně lékařkou Pracoviště ČSSZ pro Prahu a Střední Čechy dne 7. 4. 2022 se závěrem, že od data 22. 11. 2009 do 31. 12. 2009 byla žalobkyně plně invalidní dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %. Od data 1. 1. 2010 do 21. 6. 2021 byla žalobkyně invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., jednalo se o invaliditu třetího stupně, z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 70 %. Od data 22. 6. 2022 byla žalobkyně invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., nejde již o invaliditu třetího stupně dle § 39 odst. 2 písm. c) tohoto zákona, ale jedná se o invaliditu druhého stupně dle § 39 odst. 2 písm. b) citovaného zákona, z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla pracovní

schopnost žalobkyně o 60 %. Den změny stupně invalidity byl uvedeným posudkem konstatován k 22. 6. 2021, doba platnosti posudku byla stanovena do data 30. 11. 2023.

8. Žalovaná rozhodnutím ze dne 23. 5. 2022 změnila rozhodnutí ze dne 21. 10. 2021 úpravou výše invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně ode dne 22. 6. 2022. Ve výroku č. II bylo datum 10. 5. 2016 nahrazeno datem 4. 9. 2015, ve zbytku bylo rozhodnutí ze dne 21. 10. 2021 potvrzeno.
9. Proti rozhodnutí ze dne 23. 5. 2022 podala žalobkyně žalobu, o které rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 11. 2022, č. j. 13 Ad 17/2022-37, tak, že rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Vycházel z posouzení zdravotního stavu žalobkyně učiněného Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v jejím posudku ze dne 20. 10. 2022. Z tohoto posudku vyplývá, že od data 1. 10. 2010 k datu vydání napadeného rozhodnutí byla žalobkyně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zák. č. 306/2008 Sb. Šlo o invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., přičemž pokles pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činil nejméně 70 %. Od data 22. 11. 2009 k 31. 12. 2009 byla žalobkyně plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., kdy se jednalo o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 66 %. Vznik invalidity posudková komise stanovila na 22. 11. 2009, tj. k druhé hospitalizaci na psychiatrii, kdy byl maximalisticky zvolen den přijetí k ní, přičemž k tomuto datu již bylo možné konstatovat dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, a to konkrétním datem uvedeným ve zdravotnické dokumentaci, přičemž bylo v rámci položky 3c kap. V., přílohy č. 2, vyhlášky č. 384/1995 Sb. hodnoceno na horní hranici rozmezí dané položky těžké poruchy. Takto bylo hodnoceno v rámci tehdy platné právní úpravy v období od 22. 11. 2009 do 31. 12. 2009. V období od 1. 1. 2010 do 23. 6. 2014 komise konstatovala dostatečné naplnění položky 4e kap. V. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., v tehdy platném znění, komise neshledala naplnění posudkových kritérií § 3 odst. 1 či 2 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Od 24. 6. 2014 do 27. 3. 2016 komise konstatovala dostatečné naplnění položky 4d kap. V. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., v tehdy platném znění, tj. s mírou poklesu pracovní schopnosti o 60 % v rámci této položky, komise nicméně shledala naplnění posudkových kritérií § 3 odst. 2 vyhlášky č. 359/2009 Sb., v tehdy platném znění, se zvýšením horní hranice o 10 %, celkově šlo o míru poklesu pracovní schopnosti o 70 %. Ode dne 28. 3. 2016 do 19. 4. 2021 komise opět konstatovala dostatečné naplnění položky 4e kap. V. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., v tehdy platném znění, přitom neshledala naplnění posudkových kritérií § 3 odst. 1 či 2 vyhlášky č. 359/2009 Sb. při opětovných hospitalizacích. Od data 20. 4. 2021 k datu vydání napadeného rozhodnutí komise shledala míru poklesu pracovní schopnosti o celkově 70 % opět při zařazení do položky 4d kap. V. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., v platném znění, tzn. s mírou poklesu pracovní schopnosti o 60 % v rámci této položky, komise nicméně shledala také naplnění posudkových kritérií § 3 odst. 2 vyhlášky č. 359/2009 Sb., v platném znění, se zvýšením horní hranice o 10 %. Komise konstatovala závažnou symptomatiku v rámci diagnostikované bipolární afektivní poruchy, kdy byly zjištěny i psychotické stavy, hospitalizacím předcházely také výjezdy záchranných složek včetně policie, hospitalizace bývaly provázeny vstupně detencí a u posuzované byly zjišťovány i noncompliance či omezený náhled na dané onemocnění. Pro žalobkyni byly nevhodné práce spojené s výraznější psychickou zátěží, na směny, noční práce, práce pod časovým tlakem či těžší fyzické práce.

10. V dalším řízení žalovaná vydala toto žalobou napadené rozhodnutí, kterým bylo zčásti změněno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 21. 10. 2021, č. j. X tak, že datum 10. 5. 2016 ve výroku č. II bylo nahrazeno datem 4. 9. 2015, ve zbytku bylo toto rozhodnutí potvrzeno. Žalovaná uvedla, že žalobkyni náleží doplatek invalidního důchodu ode dne 4. 9. 2015, tj. pět let před doručením žádosti o přezkoumání data vzniku invalidity. Doplacení důchodu od dřívějšího data není možné, protože k původnímu určení data vzniku invalidity v roce 2012 nedošlo v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení. Žalobkyně při podání žádosti o invalidní důchod v roce 2012 doložila pouze jednu zprávu ošetřujícího psychiatra, na základě této zprávy od něj byly vyžádány propouštěcí zprávy, přičemž byly doloženy jen zprávy z hospitalizací od 20. 4. 2012 do 9. 5. 2012 a od 1. 6. 2012 do 3. 7. 2012. Datum vzniku invalidity bylo stanoveno začátkem první doložené hospitalizace (20. 4. 2012), toto datum žalobkyně nerozporovala až do roku 2020 a zprávy o hospitalizacích před rokem 2012 nepředložil ani její ošetřující psychiatr až do roku 2021.

V.

Jednání soudu a právní posouzení věci soudem

11. Městský soud v Praze na základě žaloby, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (ustanovení § 75 odst. 2 s.ř.s.), přezkoumal napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo. Při přezkoumávání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ustanovení § 75 odst. 1 s.ř.s.), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
12. Při jednání u Městského soudu v Praze dne 4. 4. 2024 právní zástupce žalobkyně argumentoval shodně jako v podané žalobě a s odkazem na obsah správního spisu zdůraznil, že v době posuzování zdravotního stavu žalobkyně posudkovou lékařkou MUDr. T. v listopadu 2012, měla tato lékařka k dispozici lékařskou zprávu MUDr. P. ze dne 9. 10. 2012 a dále propouštěcí zprávy z VFN v Praze ze dne 10. 5. 2012 z PL Bohnice ze dne 17. 7. 2012, ze kterých bylo zřejmé, že žalobkyně byla psychiatricky léčena již od roku 2008 a od této doby také opakovaně hospitalizována. Tuto skutečnost potvrdila i samotná žalobkyně při lékařské prohlídce dne 15. 11. 2012. Od žalobkyně pak byla vyžádána pouze jediná propouštěcí zpráva z hospitalizace od 1. 6. do 3. 7. 2012. Jiné propouštěcí zprávy žalobkyně k dispozici neměla. Skutečnosti vyplývající ze shora uvedených lékařských zpráv MUDr. T. zcela ignorovala (nejednalo se o jejich přehlédnutí), jakkoli se s nimi nevypořádala a bez toho, aby si vyžádala chybějící zdravotnickou dokumentaci od roku 2008, stanovila mylně datum vzniku invalidity dnem 20. 4. 2012, které ani řádně nezdůvodnila. Tento nesprávný postup měl vliv na výši invalidního důchodu žalobkyně a jeho doplatku. Ten žalobkyni náleží ode dne 22. 11. 2009. Ze všech uvedených důvodů navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.
13. Zástupkyně žalované s odkazem na odůvodnění napadeného rozhodnutí a na vyjádření k žalobě navrhla zamítnutí žaloby. Zdůraznila, že pro stanovení data vzniku invalidity je rozhodné, kdy došlo k poklesu pracovní schopnosti posuzované osoby, přičemž předchozí hospitalizace ještě samy o sobě nic neznamenají a v daném případě z nich nebylo možno automaticky předjímat datum vzniku invalidity u žalobkyně již od roku 2008 či 2009.
14. Dle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2009, zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží,

nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.

15. Žalobkyně v podané žalobě namítla, že jí měl být invalidní důchod doplacen ode dne vzniku invalidity, tj. ode dne 22. 11. 2009, a nikoli s časovým omezením pěti let přede dnem podání žádosti o změnu data vzniku invalidity s tím, že pochybení nastalo na straně státu.
16. Žalovaná má naopak za to, že na její straně nedošlo k nesprávnému postupu a s ohledem na skutečnost, že žádost o změnu data přiznání invalidního důchodu uplatnila žalobkyně až dopisem doručeným žalované dne 4. 9. 2020, náleží žalobkyni doplatek invalidního důchodu za dobu 5 let zpětně ode dne uplatnění nároku, tj. ode dne 4. 9. 2015.
17. Z uvedeného vyplývá, že spornou mezi účastníky je otázka výkladu § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009, a to konkrétně otázka, zda pochybení posudkového lékaře při posouzení zdravotního stavu žalobce představuje „nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení“.
18. Při posuzování této otázky vycházel soud ze závěru vysloveného Nejvyšším správním soudem v jeho rozsudku ze dne 18. 7. 2014, č. j. 5 Ads 94/2014-22, dle kterého *„pochybení posudkového lékaře spočívající v tom, že se při posuzování plné či částečné invalidity podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 2008, řádně nevypořádá se všemi skutečnostmi vyplývajících ze shromážděných zpráv odborných lékařů o zdravotním stavu žadatele, v důsledku čehož posudek posudkového lékaře nedostojí požadavkům úplnosti a přesvědčivosti, představuje „nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení“ ve smyslu § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009. Zjistí-li se, že v důsledku takového pochybení byl žadateli přiznán důchod v nižší částce nebo od pozdějšího data, než mu náleží, má žadatel právo na doplatek ode dne, od něhož mu důchod správně náleží, avšak za dobu před 1. 1. 2009 nejvýše v rozsahu stanoveném právními předpisy účinnými ke dni 31. 12. 2008 (čl. II bod 14 zákona č. 306/2008 Sb.).“*
19. Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku dále uvedl, že stěžovatelka vycházela *„z nesprávného předpokladu, že posouzení zdravotního stavu, resp. případné existence plné či částečné invalidity žadatele o invalidní důchod (podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2009), které je prováděno posudkovými lékaři Lékařské posudkové služby, nepatří do působnosti orgánu sociálního zabezpečení, resp. že pochybení při posouzení zdravotního stavu žadatele nemůže být nesprávným postupem orgánu sociálního zabezpečení... Jelikož ovšem posouzení zdravotního stavu patří mezi činnosti, které vyžadují odborné lékařské znalosti, je posouzení této otázky svěřeno odborným orgánům. Podle § 8 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 2008, „okresní správy sociálního zabezpečení posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost občanů ve věcech sociálního zabezpečení (...) při zjišťovacích a kontrolních lékařských prohlídkách; za tím účelem svými lékaři posuzují a) plnou invaliditu*

nebo částečnou invaliditu, (...)“ [srov. též § 6 odst. 4 písm. q) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení]. Vlastní posouzení zdravotního stavu žadatele o invalidní důchod tedy nevykonává přímo stěžovatelka, nýbrž lékaři okresních správ sociálního zabezpečení, kteří jsou zařazeni do Lékařské posudkové služby. Posudek lékaře pak tvoří odborný podklad pro rozhodnutí o žádosti o invalidní důchod a stěžovatelka je tímto posudkem vázána. Stěžovatelka nesprávně odlišuje činnost posudkových lékařů, kteří posuzovali plnou či částečnou invaliditu, od činnosti orgánů sociálního zabezpečení při rozhodování o žádosti o přiznání invalidního důchodu. Přestože se jedná o odbornou medicínskou činnost, z citovaných ustanovení zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení vyplývá, že posouzení zdravotního stavu je vykonáváno lékaři Lékařské posudkové služby, která tvoří funkční součást okresních správ sociálního zabezpečení. Posudkoví lékaři plní úkoly a podílejí se na výkonu působnosti náležící orgánům sociálního zabezpečení. Jedná se tedy o funkční rozdělení úkolů, což nemá žádný vliv na skutečnost, že posouzení zdravotního stavu patří do působnosti okresních správ sociálního zabezpečení.“

20. V projednávané věci ze spisového materiálu vyplývá, že posudkem Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 15. 11. 2012 byla žalobkyně uznána od 20. 4. 2012 invalidní pro invaliditu třetího stupně a od tohoto data jí byl rozhodnutím žalované ze dne 13. 12. 2012 přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Posudkový lékař Pražské správy sociálního zabezpečení v uvedeném posudku o invaliditě v rámci posudkového zhodnocení uvedl, že se u žalobkyně jedná o zvlášť těžkou formu bipolární afektivní poruchy. Ohledně SPP se v posudku konstatuje: „*forie odpovídá akt. lehké až středně těžké depresi, emotivita inhibovaná, bez ST. poruchy vnímání neprokázány, myšlení souvislé, bez bludů, katathymní s převážujícími depresivními obsahy, soc. stažení, snížená aktivita, zvýšená únavnost, hypersomnie, snížená frustrační tolerance, snížená celková výkonnost, hypobulie, intelekt a paměť orientačně bez hrubších poruch.*“ U žalobkyně došlo k poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % a není schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. Posudkový lékař vycházel ze zdravotnické dokumentace MUDr. D. P., který ve svém nálezu ze dne 9. 10. 2012 uvedl, že je žalobkyně několik let léčena pro těžkou formu bipolární afektivity. V klinickém obraze se střídají bouřlivé manické epizody s psychotickou symptomatikou, které pravidelně vyžadují většinou nedobrovolnou hospitalizaci. V ambulantní péči MUDr. D. P. byla žalobkyně vedena od 6. 1. 2010, nicméně předcházelo jí delší období s několika hospitalizacemi. Celkově byla žalobkyně cca desetkrát hospitalizována, tzn. i několikrát ročně, první propouštěcí zprávy však psychiatr neměl k dispozici. Posudkový lékař měl dále k dispozici propouštěcí zprávy z hospitalizací žalobkyně z VFN v Praze ze dne 10. 5. 2012 a z PL Bohnice ze dne 17. 7. 2012. Odůvodnění stanovení data vzniku invalidity dnem 20. 4. 2012 posudek postrádá.
21. V rámci řízení o změnu data vzniku invalidity, zahájeného na základě žádosti žalobkyně, byl posudkovým lékařem Pražské správy sociálního zabezpečení dne 22. 6. 2021 vypracován posudek o invaliditě, dle kterého byla žalobkyně v době od 22. 11. 2009 do 31. 12. 2009 plně invalidní dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %. Od 1. 1. 2010 byla žalobkyně shledána invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., kdy se jednalo o invaliditu třetího stupně. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bylo konstatováno, že pracovní schopnost žalobkyně poklesla o 70 %. Den vzniku invalidity byl po zajištění potřebné dokumentace z VFN psychiatrické kliniky a Psychiatrické nemocnice Bohnice určen k 22. 11. 2009, tj. k druhé hospitalizaci na psychiatrickém oddělení, resp. k přijetí na kliniku VFN. V námitkovém

řízení byl posouzen zdravotní stav žalobkyně lékařkou Pracoviště ČSSZ pro Prahu a Střední Čechy dne 7. 4. 2022 s tím, že od data 22. 11. 2009 do 31. 12. 2009 byla žalobkyně plně invalidní dle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %. Od data 1. 1. 2010 do 21. 6. 2021 byla žalobkyně invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., jednalo se o invaliditu třetího stupně, z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 70 %.

22. V rámci soudního řízení o žalobě podané proti rozhodnutí ze dne 23. 5. 2022 byl dne 20. 10. 2022 vypracován posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, podle jehož závěrů byla žalobkyně od data 22. 11. 2009 k 31. 12. 2009 plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., kdy se jednalo o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 66 %. Vznik invalidity ke dni 22. 11. 2009 souvisel s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem hodnoceným na horní hranici rozmezí položky 3c kap. V., přílohy č. 2, vyhlášky č. 384/1995 Sb. Pro období od 1. 1. 2010 do 23. 6. 2014 komise konstatovala dostatečné naplnění položky 4e kap. V. přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., v tehdy platném znění.
23. Při posouzení zdravotního stavu žadatele o invalidní důchod je posudkový lékař povinen postupovat v souladu s požadavky zákonnosti, zákazu svévole a zásady materiální pravdy (§ 2 odst. 1, 2 a § 3 správního řádu). Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že uvedené základní zásady řízení se projevují jako požadavky na úplnost a přesvědčivost lékařského posudku. Vzhledem k tomu, že posudek tvoří v podstatě jediný podklad pro posouzení zdravotního stavu, resp. splnění podmínky invalidity, musí být jeho závěry především řádně odůvodněny a posudkový lékař je povinen se přesvědčivě vypořádat se všemi zjištěnými skutečnostmi, které by mohly být významné pro posouzení zdravotního stavu. Posudek, který neobsahuje náležité odůvodnění posudkových závěrů, nelze vzít za přesvědčivý (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, publ. pod č. 511/2005 Sb. NSS, ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20, nebo ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003-136, všechny dostupné na www.nssoud.cz).
24. S ohledem na požadavky úplnosti a přesvědčivosti je třeba hodnotit, kromě posudku ze dne 15. 11. 2012, též posudky zdravotního stavu žalobkyně vypracované v rámci kontrolních lékařských prohlídek posudkovým lékařem Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 3. 11. 2014 a 12. 2. 2019. Oba tyto posudky vycházely ze shodných podkladů jako posudek ze dne 15. 11. 2012 (lékařské zprávy MUDr. P., aktualizované ke dni jejich vypracování). Pokud se jedná o posudek o invaliditě ze dne 3. 11. 2014, posudkový lékař v něm konstatoval, že žalobkyně je invalidní ve třetím stupni a z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 70 %. Zároveň stanovil, že žalobkyně je invalidní od 20. 4. 2012, aniž by jakkoliv odůvodnil, proč právě tento den považuje za den vzniku invalidity. V rámci posudkového zhodnocení pouze konstatoval, že se u žalobkyně jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav spočívající v bipolární afektivní poruše s počátkem v roce 2008, kdy v době od roku 2008 do podzimu 2013 byla žalobkyně celkem třináctkrát hospitalizována, většinou nedobrovolně. Není schopna výdělečné činnosti ani za mimořádných podmínek. Takový posudek dle názoru soudu požadavkům úplnosti a přesvědčivosti, které jsou na něj kladeny, nedostál. Pokud se jedná o posudek o invaliditě vypracovaný posudkovým lékařem žalované dne 12. 2. 2019, byl shledán dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav

odpovídající invaliditě III. stupně, jehož rozhodující příčinou je těžká forma bipolární afektivní poruchy. Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti byla zvolena dolní hranice 70 % pro tíži symptomatologie, zdravotní postižení odpovídalo kapitole V., položce 4e, přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. V kolonce den vzniku invalidity se uvádí „trvá“, a to bez jakéhokoli zdůvodnění. Za těchto okolností nelze považovat ani posudek ze dne 12. 2. 2019 za úplný a přesvědčivý.

25. S ohledem na shora uvedené skutečnosti má soud za to, že v projednávané věci byly naplněny podmínky pro postup dle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) věty třetí zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném od 1. 1. 2009. Nesprávný postup orgánu sociálního zabezpečení soud spatřuje v tom, že posudkový lékař při posuzování zdravotního stavu žalobkyně ve vztahu ke stanovení data vzniku invalidity v roce 2012 a následně v rámci kontrolních lékařských prohlídek v roce 2014 a 2019 vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci. Z podkladové dokumentace, kterou měli posudkoví lékaři k dispozici (lékařské zprávy MUDr. P. ze dne 9. 10. 2012, 14. 10. 2014 a 26. 11. 2018, propouštěcí zprávy VFN v Praze ze dne 10. 5. 2012 a PL Bohnice ze dne 17. 7. 2012) jednoznačně vyplývalo, že žalobkyně byla pro bipolární afektivní poruchu léčena již od roku 2008 a od této doby byla pro toto onemocnění opakovaně mnohočetně hospitalizována v PL Bohnice a ve VFN v Praze. Za této situace bylo za účelem naplnění zásady materiální pravdy povinností posudkového lékaře vyžádat si veškerou zdravotnickou dokumentaci vztahující se k hospitalizacím žalobkyně v uvedených zařízeních z doby předcházející ambulantní péči u MUDr. D. P. od 6. 1. 2010 (tento výslovně uvedl, že těmito propouštěcími zprávami nedisponuje) a teprve na základě posouzení skutečností z této dokumentace vyplývajících stanovit datum vzniku invalidity. Pokud by takto posudkový lékař již v roce 2012 postupoval, musel by již tehdy dospět k závěru o stanovení data vzniku invalidity ke dni 22. 11. 2009, tak jak to bylo učiněno následně v rámci řízení o změnu data vzniku invalidity, zahájeného na základě žádosti žalobkyně, posudkovým lékařem Pražské správy sociálního zabezpečení dne 22. 6. 2021 na podkladě dovyžádané zdravotnické dokumentace žalobkyně. V důsledku tohoto nesprávného postupu byl žalobkyni přiznán invalidní důchod od pozdějšího data, než od jakého jí náleží. Podle věty třetí § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009, by jí tedy náležel doplatek nesprávně nepřiznané části invalidního důchodu bez časového omezení uvedeného ve druhé větě tohoto ustanovení.
26. Lze tedy shrnout, že žalobkyni náleží doplatek invalidního důchodu již od 22. 11. 2009 (den vzniku invalidity). Jelikož napadeným rozhodnutím byl přiznán doplatek pouze za období od 4. 9. 2015, byl žalobkyni neoprávněně upřen doplatek invalidního důchodu za období od 22. 11. 2009 do 3. 9. 2015.

VI.

Závěr a náklady řízení

27. Ze všech shora uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s.ř.s. zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s.ř.s.).
28. O nákladech řízení soud rozhodl dle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s.; žalobkyně byla ve věci samé úspěšná, proto jí přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšné žalované. Náklady vynaložené žalobkyní v daném řízení představují náhradu nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za tři úkony právní služby po 1000 Kč, tedy celkem 3000 Kč (§ 7, § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a), d), g) vyhlášky č. 177/1996 Sb.,

advokátní tarif), tj. převzetí zastoupení, písemné podání ve věci samé a účast na jednání soudu, společně s náhradou hotových výdajů po 300 Kč za jeden úkon, celkem 3900 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 4. dubna 2024

JUDr. Dana Černá v. r.
samosoudkyně